

žen trest na penězích vůbec, prokáže-li, že částku, o kterou byla daň zkrácena nebo zatajena, dodatečně zaplatil, a to nejdéle ve lhůtě stanovené vyšetřujícím úřadem (nové ustanovení § 44, odst. 3 zák.). Tím rozšiřuje se zkrácené řízení u t. zv. bagatelních trestných činů, zavedené v oboru daní přímých, i na daň z obratu a daň přepychovou.

5. Podle dosavadního stavu nejsou zdanitelné dodávky práva patentního, jichž má být užíváno v tuzemsku a při nichž ten, kdo dodávku provádí (oprávněný), má bydliště nebo sídlo v cizině; od 1. ledna 1939 jsou takto zvýhodněny i dodávky jiných výrobních oprávnění stejného druhu (čl. 1, odst. 2, č. 8 prov. nař. k zák.).

VIII. Účinnost.

Veškeré vylíčené změny nabývají právní účinnosti dnem 1. ledna 1939; lze je vztahovati na dodávky a výkony, u nichž vznikne daňová povinnost (§ 11 zák.) v době od 1. ledna 1939, po případě, pokud jde o trestní ustanovení, na ty trestné činy, které budou spáchány nebo u nichž opominutí se stane v době od 1. ledna 1939.

Oba zákony i prováděcí nařízení platí na území celého státu.

(Komentované vydání těchto zákonů viz v »Nových zákonech«, r. I., vyd. A. čes., č. 3.)

Glosy a aktuality.

Důležité zásadní rozhodnutí o rozlučkových důvodech § 13 g) a § 13 h) rozluk. zákona.

Nejvyšší soud změnil rozhodnutím ze 14. října 1938, Rv I 2811/37 (kr. s. civ. v Praze Ck Xa 80/35) na dovolání rozsudky obou nižších stolic, kterými byla vyslovena rozluka manželství, zamítl žalobu a odsoudil žalobce k náhradě útrat z těchto důvodů:

»Dovolání opřené pouze o důvod § 503, č. 4 c. ř. s. jest oprávněno.

Odvolací soud uznal na rozluku manželství bez viny stran z důvodu § 13 h) rozl. zák., při čemž za příčinu hlubokého rozvratu manželství pokládal pouze skutečnost, že žalovaná od počátku března 1934 jest duševně chorá, tedy až do doby vynesení rozsudku prvního soudu (dne 8. října 1936) po dobu 2 let a 7 měsíců.

Odvolací soud má za to, že přesto, že ještě neuplynula lhůta 3 let, stanovená v § 13 g) rozl. zák., nelze na manželu spravedlivě požadovati, aby setrval v manželském společenství, když pro duševní chorobu manželčinu nastal hluboký rozvrat manželství.

Než při redakci zákona č. 320/1919 bylo právě o tom uvažováno, pokud je možno spravedlivě žádati na manželu spolužití s chorým na duchu, a tříletá lhůta byla

stanovena po slyšení odborníka právě vzhledem k tomu, že »za dobu tří let možno posouditi povahu choroby i jejího vlivu na život v rodině a možno také učiniti prognosu vývoje budoucího« (srov. důvodovou zprávu k zák. č. 320/1919 tisk č. 298, str. 14). Vzhledem k této podmínce povolení rozluky nebylo — jako v podobných zákonech cizozemského zákonodárství — ustanoveno, že předpokladem rozluky manželství jest nevyléčitelná duševní choroba (viz citovanou důvodovou zprávu).

Na ustanovení § 13 g) rozl. zák. usnesl se tedy zákonodárce v předpokladu, že lze spravedlivě žádati na manželovi, aby nezrušil manželské společenství, netrvala-li trvale, neb periodicky probíhající duševní choroba plná tři léta do vynesení rozsudku soudu první stolice (srov. rozh. č. 6512 Sb. n. s.). Nelze tedy říci, že by nebylo lze spravedlivě požadovati na zdravém manželu, aby setrval v manželském společenství s manželem duševně chorým, dokud neuplynuly tři roky, když to zákon sám v § 13 g) rozl. zák. na něm žádá a když — jako v souzeném případě — tu není jiných důvodů, z nichž by mohl nastati hluboký rozvrat manželství, než duševní choroba druhého manžela.

Bylo proto rozsudky nižších soudů změnití a tou dobou žalobu zamítnouti.«

P o z n á m k a r e d a k c e. Nepokládáme za možné souhlasiti s názorem, v hořejším rozhodnutí projeveným. Zákonodárce zajisté stanovil, že duševní choroba

musí trvati určitou dobu, aby sama o sobě mohla být důvodem k rozluce manželství. Hned na počátku choroby nelze posoudit, zda její trvání může být tak dlouhé, aby před uplynutím té které doby v zákoně stanovené mohla délka choroby být odhadnuta. Jinak než s prognosou délky trvání choroby má se to však s posouzením hlubokého rozvratu, který vznikl bez ohledu na délku trvání choroby. Zákonodárce chtěl rozlišovati

a) je-li jedna ze stran stížena pouze duševní chorobou, aniž z toho vznikl hluboký rozvrat. Takové případy jsou myslitelné zejména tehdy, jestliže povaha choroby není odpuzující a vzbuzuje naopak útrpnost druhé strany. Pak nevzniká hluboký rozvrat a zákon poskytuje manželu zdravému možnost, odpoutati se od manžela nemocného z důvodů jiných než z důvodu zavinění druhé strany (zejména z důvodů eugenických).

b) Je-li dán hluboký rozvrat, ať už je způsoben čímkoliv, pak záleží jen na objektivním zjištění okolností podle § 13, lit. h) rozl. zák., tedy na zjištění rozvratu manželství, nezáleží však na tom, čím tento rozvrat vznikl, zejména jestli vznikl některou okolností, která by při určité době trvání nebo při určité kvalifikaci mohla zakládati samostatně rozlukový důvod.

Urážky méně intenzivní než které má na mysli § 13, lit. e) rozl. zák., i když se neopakují, sesměšňování, třeba jen skryté mezi manžely samými, o kterém se nikdo nedozví, atd. mohou být také příčinou hlubokého rozvratu, pro který nebude lze od druhé strany spravedlivě požadovati, aby setrvala v manželském společenství.

Odsouzení jednoho z manželů, které nesplňuje kvalifikaci § 13, lit. b) může stejně způsobiti důvod hlubokého rozvratu, zejména při opakování činu, i když odsouzení manžel nemůže být prohlášen za prostopášníka [§ 13, lit. f) rozl. zák.] atd.

Stejně jako nelze říci, že »nelze spravedlivě žádati na druhém manželu« (čili že není povinen snášeti) aby se díval na to, jak dobré jméno rodiny jest vláčeno k necti, stejně tak nelze na něm žádati (není povinen), snášeti trvání manželství hluboce rozvrácené jen proto, že hluboký rozvrat, který sice skutečně nastal odpuzující chorobou druhého manžela, sám ještě netrvá určitou dobu. Doba trvání platí totiž jen pro případ, kdy jest uplatňován jediný důvod rozluky, totiž onen, který musí určitou dobu trvati. Je-li uplatňován hluboký rozvrat,

může vzniknouti třeba z podnětu okolnosti stanovené při určitém trvání a za určité kvalifikace jak samostatný důvod, i když trvání a kvalifikace dána není, trvání a kvalifikaci nelze však na hluboký rozvrat sám vztahovati.

Rozhodnutí shora uvedené nebylo uveřejněno v úřední sbírce a doufáme, že tam ani uveřejněno nebude.

Výrok odvolacího soudu, že se proti jeho rozsudku připouští dovolání, nemůže nejvyšší soud přezkoumavati.

Odpůrce dovolatelův dovozoval v dovolací odpovědi, že rozsudkový výrok druhé stolice v tom, že vyslovena byla přípustnost dovolání proti jejímu rozsudku nebyl na místě, poněvadž nešlo o věc zásadního významu.

Nejvyšší soud v dosud nepublikovaném rozhodnutí ze dne 11. ledna 1939, č. j. Rv I 2526/38 uvedl v důvodech svého rozsudku, že k těmto vývodům v dovolací odpovědi nelze vůbec přihlížeti, protože zákon neposkytuje dovolacímu soudu oprávnění, aby dotčený výrok odvolacího soudu přezkoumával po té stránce, zda jde skutečně o rozhodnutí zásadního významu nebo ne, takže k odmítnutí dovolání pro nepřípustnost není důvod. Štěpina.

Výpočet pojistné náhrady v krupobitním pojištění.

Krajský soud obchodní v Praze v rozsudku z 3. února 1938, č. j. Ck IIa 231/37, kterým bylo vyhověno žalobě pojistníka proti žalované pojišťovně odchytil se podstatně od stávající praxe pojišťoven při výpočtu pojistné náhrady v krupobitním pojištění, zvláště pokud jde o postup při tomto výpočtu. Rozsudek jeho byl potvrzen v druhé i třetí stolici (nejvyšším soudem v rozhodnutí ze dne 15. prosince 1938, č. j. Rv I 1798/38). Poněvadž jde o věc důležitého významu, pokládám za

vhodné na toto rozhodnutí upozorniti.

Bylo nesporno, že pojistná hodnota připadající na zrní, to jest na poškozenou část obilí, činila 249.162 Kč 50 h.

Rovněž nebylo sporu o tom, že podle čl. 20 odst. 1 pojistných podmínek činila žalobcova spoluúčast 5% pojistné sumy, respektive pojistné hodnoty.

Strany se nerozcházeły v názoru ani v tom, že se zřetelem na tento předpis dlužno při výpočtení pojistníkovy spoluúčasti vycházeti z této pojistné hodnoty (srovnej též rozh. č. 15.286 Sb. n. s.), takže základem pro výpočet pojistníkovy spoluúčasti je pojistná hodnota per 249.162 Kč 50 h, z níž 5% spoluúčast činí 12.458 Kč 12 h.

Spor mezi stranami byl však o to, jak dále postupovati při výpočtu pojistné náhrady.

Žalovaná pojišťovna (odvolávajíc se na to, že tak činí i ostatní pojišťovny v krupobitním oboru) postupovala tak, že vypočtenou částku 12.458 Kč 12 h (t. j. 5% pojistníkovy spoluúčast z pojistné hodnoty) odčítala od hrubé pojistné náhrady ve výši 38.131 Kč 50 h a docházela tak k částce 25.673 Kč 45 h jakožto základu svého výpočtu čisté náhrady.

Soud první stolice a stejně tak i nejvyšší soud dospěl však k názoru, že tento postup žalované strany při výpočtu není správný a to na základě následující úvahy:

Poněvadž podle nesporného znění čl. 20, odst. 1 všeob. podmínek pojišťovacích nese pojistník sám 5% pojistné sumy, případně pojistné hodnoty, zmenšuje se o tuto částku (v daném případě o 12.458 Kč 12 h) při stanovení pojistné náhrady pojistná hodnota a dlužno jí proto odečísti od pojistné hodnoty a teprve zbytek per 236.704.28 Kč jest základem pro výpočet hrubé náhrady, která při tomto postupu činí 36.224.93 Kč.

Čistá náhrada jest v tomto

případě 34.069.55 Kč, kdežto při postupu hájeném žalovanou stranou činí čistá náhrada jen 24.146.— Kč, tedy je značně nižší.

Soud první stolice dovodil, že při postupu zvoleném žalovanou stranou dochází se k cifrám, z nichž je zřejmo, že účast pojistníkovy není taková, jak byla smluvena, totiž netvoří 5% pojistné sumy (čl. 20, odst. 1 poj. podm.), nýbrž je ve skutečnosti procentuelně k částce pojistné sumy daleko vyšší než smluvených 5% a že čím by byla škoda menší, tím by se více procento pojistníkovy spoluúčasti zvyšovalo a případně i náhradu pohlovalo, na což poukázala ve svém potvrzujícím rozsudku i druhá stolice s tím, že to odporuje zásadě poctivého styku v obchodě.

Na to žalovaná strana reagovala v dovolání tím, že skutečně vzhledem k zvláštní riskantní povaze krupobitního pojištění ustanovení čl. 20, odst. 1 všeob. podmínek pojišťovacích chtělo z náhrady vyloučiti malé škody, které nemají býti hrazeny vůbec a mají jíti na účet pojistníkův a dovolávala se v tomto směru odborné literatury.

Na to odpověděl nejvyšší soud tak, že náhled, že by podle čl. 20, odst. 1 všeob. podmínek pojišťovacích šla malá škoda vždy na vrub pojistníkův, není v souladu s čl. 20, odst. 2, druhou větou těchto podmínek, kde se výslovně uvádí případy, kdy se malé škody nehradí.

Dále pak uvedl, že ze všeobecných podmínek pojišťovacích není zřejmé, že by 5% spoluúčast pojistníkovy, vypočtená podle čl. 20, odst. 1 všeob. poj. podmínek z pojistné sumy, měla se při výpočtu čisté náhrady odčítati od hrubé pojistné náhrady.

Jestliže to mělo býti v podmínkách vysloveno, nedostalo se tomu přesného vyjádření a tato nejasnost výrazu musí býti podle § 915 obč. zák. vyložena na újmu žalované pojišťovny. —

Pro úplnost dlužno v závěru říci, že však další obdobné žaloby pojistníkův byly všemi třemi stolicemi zamítnuty, a to z toho důvodu, že v nich žalovaná pojišťovna kvitancemi prokázala, že pojistník přijal vyplacenou náhradu na úplné vyrovnání svého nároku, vzniklého z pojistného případu.

Tuto kvitanci ve sporu shora uvedeném pojišťovna nepředložila, chtějíc znáti názor nejvyššího soudu na věc samu. Tento názor dopadl však — jak vylíčeno — v její prospěch.

Štěpina.

Kontroly výdělečného podnikání s hlediska vládního nařízení č. 265/ 1938 Sb. z. a n.

Mimořádné poměry, které byly způsobeny stavem branné pohotovosti státu, případně obsazením některých území státu cizí mocí přiměly vládu k tomu, že podle § 138, odst. 1 zák. ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb. z. a n. o obraně státu a podle § 60 ústavní listiny vydala nařízení ze dne 4. listopadu 1938, č. 265 Sb. z. a n., kterým zavedla kontrolu při nastupování a vykonávání živností a jiných výdělečných podniků jakéhokoliv druhu, tedy i povolání svobodných (na př. advokacie, lékařství a civilního inženýrství). Tímto nařízením zrušeno bylo předcházející vl. nař. č. 219/1938 Sb. z. a n., upravující stejnou látku.

Kontrola se provádí jednak při zřízení nového podniku (nastoupení výkonu advokacie a pod.), jednak během provozování živnosti neb jiného výdělečného podniku.

Tuto kontrolu možno rozlišiti na kontrolu po stránce věcné a na kontrolu po stránce osobní.

Kontrolu po stránce věcné upravuje § 2 vládní nař. č. 265/1938 Sb. z. a n.

Kontrola po stránce osobní spočívá podle § 3 cit. vládní nař. v tom, že:

a) ke vstupu společníka do veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, komanditní společnosti na akcie nebo společnosti s ručením omezeným,

b) k ustanovení prokuristy a orgánů — ať správních, ať zástupčích nebo dozorčích — společností podle obchodního nebo občanského práva neb jiných právnických osob s výdělečnou činností jest třeba svolení příslušného okresního úřadu.

Toto svolení lze udělit jen tehdy, není-li proti němu námitek s hlediska mimořádných poměrů hospodářských způsobných brannou pohotovostí neb okupací nebo vůbec z důvodu veřejného zájmu.

Před udělením souhlasu jest vstup do společnosti, změna v členství neb udělení prokury bezúčinný.

Obou ustanovení nutno přiměřeně použít také na družstva.

Vládní nařízení zavádí kontrolu po stránce věcné i osobní nejen do budoucnosti, ale i vztáhlo ji obmezeň i do minulosti a nařizuje, aby příslušným úřadům (orgánem) přezkoumány byly se stejných hledisek všechny živnosti a jiné výdělečné podniky, s jejichž provozem bylo započato po 1. březnu 1938.

Soudy, povolující zázpis do obchodního nebo společenstevního rejstříku jsou povinny přihlídnouti k tomu, zda bylo dbáno ustanovení cit. vládní nař.

Prakticky to znamená, že nelze provést zázpis nového kupce jednotlivce, společnosti neb společenstva bez souhlasu příslušného úřadu, stejně tak jako nelze bez něho zapsati změny nastalé v osobách společníků, zástupčích orgánů neb prokuristů.

Dále to znamená, že nutno provést revisi všech těchto zápisů po 1. březnu 1938 provedených.

Krajský soud obchodní v Praze postupuje při tom tak, že nové opovědi žadatelům vrací, aby k nim souhlas příslušného úřadu ve stanovené lhůtě připojili, při zápisích po 1. březnu 1938 již provedených sám se příslušného úřadu dotazuje, zda proti zápisu není námitek s hlediska § 2 neb 3 cit. vládní nař.

Kdyby dotázaný úřad proti provedenému zápisu námítky vyslovil, nezbylo by než-li jej z moci úřadu vymazati (§ 4, odst. 2 cit. vládní nař.).

Vládní nařízení, jak známo, nabývá účinnosti dnem vyhlášení, t. j. 8. listopadu 1938, a pozbude ji za rok po vyhlášení. Štěpina.

Poznámky o mezinárodní smlouvě č. 300/38 Sb. z. a n.

Jako zásadní pravidlo smlouvy č. 300/1938 Sb. z. a n. lze uvést:

Smlouva pojednává o změně státní příslušnosti osob, které v den přechodu územní výsosti, to jest dle vzájemného určení dne 10. října 1938, byly česko-slovenskými státními příslušníky, za podmínek smlouvy stanovených a upravených.

Česko-slovenským státním příslušníkem zůstane každý, jehož státní příslušnost nebyla smlouvou podrobena změně.

Smlouva zná tyto změny v poměru státních občanů:

1. takové, které nastanou automaticky, jsou-li tu určité objek-

tivní předpoklady smlouvou ustanovené (§ 1, odst. 1 a 2);

2. takové, které jsou způsobeny úředními opatřeními (§ 2, odst. 2);

3. takové, které jsou utvořeny projevem vůle jednotlivých osob (§ 3 a § 4).

Ad 1. Změny automatické jsou podmíněny určitými předpoklady dle § 1, odst. 1

a) ohledně bydliště v den změny územní výsosti,

b) ohledně místa narození té které osoby nebo jejich předchůdců;

dle § 1, odst. 2

a) ohledně bydliště dne 10. října 1938,

b) ohledně jejího práva domovského v obci postoupeného území,

c) ohledně národnosti dotčených osob.

Bližší ustanovení nemají významu pro tento rozbor.

Jsou-li dány tyto předpoklady smlouvou stanovené, nastanou tyto změny:

nabytí německé státní příslušnosti, pozbytí československé státní příslušnosti.

Tyto změny nastanou *uno actu*.

Není nabytí německé státní příslušnosti bez současného pozbytí státní příslušnosti československé; a není pozbytí československé státní příslušnosti bez současného nabytí státní příslušnosti německé.*)

To znamená: nastanou právní účinky jak ve sféře německé tak v československé. Změna nijak nepůsobí toliko v jednom státě. Proto o otázce, zda tu jsou objektivní předpoklady smlouvou stanovené, rozhodnou orgány obou států. A jestliže zjištění orgánů jednoho státu v tomto směru odporují zjištěním orgánů státu druhého, pak úřad jednoho státu nemůže rozhodnouti, opíraje se toliko o svá zjištění a ignoruje opačná zjištění druhého státu.

*) § 1, odst. 1 a 2: »nabývají... německé státní příslušnosti, pozbývají československého státního občanství, jestliže...«.

K tomu dojde tehdy, když nastanou pochybnosti o otázkách státní příslušnosti, jichž zkoumání přísluší smíšenému výboru podle § 13, odst. 2 al. 2 smlouvy.

Taková rozcházející se zjištění mohou ku příkladu nastati:

1. Když německý úřad československému státnímu občanu, jenž před postoupením území měl tam své bydliště, úředně potvrdí, že dne 10. října 1938 v obci, kde měl dříve své bydliště, již neměl své bydliště a československý úřad nechce uznati nedostatek předpokladu bydliště dle § 1, odst. 1, protože osoba podle jeho názoru musila v kritické době míti stálé bydliště na nynějším území ČSR (tedy požadavek prokázati pozitivní a nikoliv negativní okolnosti) a protože se domnívá, že lze nějak rozlišiti mezi pobytem, bytem a stálým bydlištěm (oproti § 11).

Německý úřad, neguje bydliště v postoupeném území, zároveň neguje nabytí německé státní příslušnosti dotyčnou osobou, nikoliv jen pouhé faktum bydliště. A neguje-li německý úřad nabytí německé státní příslušnosti tím kterým právním subjektem, nemůže česko-slovenský úřad vysloviti po zbytí čl. státního občanství, ježto podle jasného znění a jasné tendence smlouvy jedno není bez druhého;

2. Nebo když v případě § 1 odst. 2 německý úřad čl. státnímu občanu, jenž dne 10. října 1938 žil mimo dřívější hranice republiky a má právo domovské v obci postoupeného území, potvrdí, že jest židovského původu a není proto německé národnosti, pak čl. úřad na základě údajů takové osoby při sčítání lidu z roku 1930, protože tato osoba tehdy udala svou německou mateřštinu nebo se hlásila k německé národnosti, nesmí zjistiti, že jest národnosti německé a proto nabyla německé státní příslušnosti a pozbyla československého státního občanství, anebo i jen, že pouze pozbyla česko-slovenského státního občanství. Že právní názor vládnoucí v Německu, a to právní názor vládnoucí absolutní výlučností, neguje přiznávání se k německu, jaké odpovídá právnímu názoru česko-slovenskému, že uznává jen národní společenství krve a že při sepisování smlouvy byla se strany německé tato nová formulace zvolena v jasném a jednoznačném úmyslu, o tom jako o všeobecně známé a nesporné věci není třeba výkladů.

Národnost, na jedné straně německá a na druhé straně neněmecká, jest podle smlouvy jako objektivní podmínka, o které není třeba zjistiti, protože na ní závisí právní následky.

Ježto však na př. na německé národnosti závisí dle § 1, odst. 2 nabytí německé státní příslušnosti, vyplývá z toho právo německé smluvní strany zkoumati a rozhodnouti, zda tento předpoklad smlouvou stanovený jest dán. Dojde-li při tom k jinému zjištění než druhá smluvní strana, jest dán případ § 13, odst. 2 al. 2.

Ad 2. Změny úředními opatřeními.

§ 2 první odstavce německého znění (t. j. druhý odstavce českého znění jedná o vypovězení cizích státních příslušníků německou říší, totiž o vypovězení československých státních příslušníků neněmecké národnosti. Avšak i zde jest ve smlouvě s tímto právem německé říše spojen výslovný závazek, totiž závazek přijmouti vypovězené osoby, s ním však i právo zkoumati, zda předpoklady pro použití tohoto práva vypovězení jsou dány. Tedy i zde je vzájemnost. Toto ustanovení zde zdůrazňují proto, že smlouva jest ovládána myšlenkou účinku na obě strany.

Oba odstavce § 2 stanoví právo té které vlády vypověděti určitou kategorii obyvatelů.

V obou případech jsou postiženými česko-slovenští státní občané.

V případě vyhoštění Německem zůstane jim jejich státní občanství, v případě vyhoštění Česko-Slovenskem má výzva k opuštění země v zápleťi pozbytí jejich státního občanství v tomto státě se závazkem německé říše přijmouti tyto osoby — jistě jako své státní příslušníky.

Odstavec 1 německého (t. j. odstavce 2 českého) znění týká se osob neněmecké národnosti, odstavce 2 německého (t. j. odst. 1 českého) znění, osob německé národnosti.

V obou případech jest kriteriem příslušnost k německému národu.

K zjištění příslušnosti nebo nepřislušnosti k německému národu může v obou případech dojíti mezi smluvními stranami toliko jednotně a shodně. Nelze si srovnati, aby německá vláda československé státní občany židovského původu, kteří se v roce

1930 hlásili k německé národnosti, vypovídala jako osoby neněmecké národnosti a současně aby česko-slovenská vláda československé státní občany židovského původu, kteří se při sčítání lidu v roce 1930 hlásili k německé národnosti, vypovídala jako německé státní příslušníky ze svého státního území, oduznávajíc jim při tom česko-slovenské státní občanství.

Ad c). Paragrafy 3 a 4 upravují případ změny státního občanství projevem vůle státního občana samotného.

Určité skupiny osob mají právo vyměnit státní příslušnost za jinou. To se stane jejich prohlášením. Právo k tomuto prohlášení — *opci* — jest vázáno objektivními předpoklady. Jich zkoumání smluvními státy vztahuje se toliko na zjištění, zda tyto objektivní předpoklady jsou dány. Zjistí-li se to, pak působí opční prohlášení — a nikoliv jeho přijetí úřadem — jako úkon zakládající státní příslušnost, a to počítaje zpět od doby podání prohlášení.

§ 3 upravuje toto právo pro státní příslušníky neněmecké říše, kteří směřjí optovati pro ČSR. § 4 upravuje toto právo pro státní občany ČSR, kterým přísluší právo optovati pro německou říši.

Podle § 3 mohou pro republiku optovati jen oni němečtí státní příslušníci, kteří do 10. října 1938 byli česko-slovenskými státními občany a stali se tímto dnem německými státními příslušníky podle § 1 mezinárodní smlouvy.

Avšak ani tito nemohou všichni optovati. Rovněž tak nemohou všichni česko-slovenští státní občané optovati pro Německo.

Toto právo jest omezeno:

v § 3 na osoby neněmecké národnosti;

v § 4 na osoby německé národnosti.

Zase je jako v případě § 2 rozhodujícím kriteriem vztah k německé národní příslušnosti, v jednom případě vztah záporný, v druhém vztah kladný.

Jest shoda v tom, že toto omezení vzniklo a nebo aspoň bylo ovlivněno požadavkem se strany německé.

Omezení to neznamená jen právo na př. pro osoby neněmecké národnosti a německé státní příslušnosti optovati pro česko-slovenskou republiku, t. j. vzdáti se německé státní

příslušnosti a na místo ní nabytí česko-slovenské státní občanství; nýbrž znamená zároveň zákaz pro německé státní příslušníky, kteří se jimi stejným způsobem stali od 10. října 1938, pokud jsou německé národnosti, aby učinili totéž. A přináležejí přirozeně v první řadě německé říši dohlédati, aby tento zákaz byl zachováván jejími vlastními státními příslušníky. Proto by musilo logicky býti předpokladem pro opci osvědčení úřadu německé říše, že optant jest podle německého práva osobou, která není dotčena zákazem optovati pro ČSR. A jestliže k opčnímu prohlášení jest připojeno osvědčení německého úřadu, že dotyčná osoba jest německé státní příslušnosti a neněmecké národnosti, pak úřad onoho státu pro který se optuje, nemůže toto prohlášení odmítnouti s odůvodněním, že optant jest (proti názoru německého úřadu) podle česko-slovenského názoru německé národnosti; rovněž tak není úřad oprávněn přijmouti opční prohlášení, jestliže německý úřad podal prohlášení, že optant jest německé národnosti.

Opce má za následek nejen nabytí nové, nýbrž i pozbytí oné státní příslušnosti, kterou optant dosud měl; nejen přijetí do státního svazku jed-

noho státu, nýbrž i propuštění z druhého.

Nehledě k jiným námitkám není tedy možné, aby česko-slovenský úřad vykládal pojem neněmecké národnosti dle § 3 jinak než úřady německé říše, při čemž nezáleží na tom, zda tak činí, používaje § 4, kde jde o nabytí německé státní příslušnosti, nebo zda tak činí v případě § 3, kde jde o pozbytí německé státní příslušnosti.

Tak jako v § 2 patří případy odst. 1 a 2 dohromady a tvoří jednotnou skupinu, kterou jest jednotně posuzovati, právě tak patří dohromady §§ 3 a 4, protože zásadně upravují právní instituci opce, a to zásadně jednotně, pokud nejsou výslovně stanoveny odchylky.

Jestliže není shody, jest použití ustanovení § 13.

Tato nutnost je dána již tím, že veřejně, v rozhodnutích, ve výzvách k optantům atd. a také již v rozhodnutích úřadů, které mají dle § 3 přijímati opci, jest zastáván názor, že pro výklad pojmu německé nebo neněmecké národnosti není směrodatný německý, nýbrž česko-slovenský právní názor, a že se k úředním prohlášením německých úřadů, kterými se potvrzují relevantní okolnosti podle německého právního názoru, nepřihlíží jako k bezvýznamným a nerozhodujícím.

Emil Margulies.

Literatura.

Emil Hácha, prezident č.-sl. republiky, právník a státník, str. 45, 1938.

Nakladatelství Orbis věnovalo svým přátelům a příznivcům, jako soukromý a neprodejný tisk k novému roku 1939 krásnou publikaci o prezidentu Dr. Emilu Háchovi, právníku a státníkovi, kterou uspořádal advokát Dr. B. Palkovský. Jako předmluvu použil Dr. Palkovský svého článku, uveřejněného v Přítomnosti, roč. 1938, str. 759 a n. pod titulem: Třetí prezident republiky, jeho názory podle citátů z jeho prací. Dr. Palkovský dobře charakterizuje Dra Háchu, jako zcela moder-

ního právníka, u něhož není rozporu mezi právem a spravedlností, výstižně poukazuje na to, že Dr. Hácha dovedl naléztí pro velmi komplikované problémy jasná slova, takže věc učinil každému srozumitelnou. Prezident Hácha nebyl nikdy přítelem překotných změn, neboť s každým dobrým zákonem se dá dlouho vystačit, každý se dá doplniti tvorbou nového práva, které vyplní mezery (str. 7). Dr. Emil Hácha, jest opravdu vynikajícím znalcem anglického práva, jeho nejoblíbenějším pramenem jsou hlavně nálezy anglických soudů, čímž se přiblížil k anglickému životu víc než kdokoliv jiný (str. 6). — Vlastním ob-